

2018-ci il aprelin 11-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin yüksək səviyyədə təşkil olunub, azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi üçün ardıcıl şəkildə irimiqyaslı silsilə layihələr reallaşdırılır. Atılan bütün addımlarda başlıca məqsəd ölkə vətəndaşlarının əsas konstitusion hüquqlarından olan seçmək və seçilmək hüquqlarının azad və sərbəst şəkildə daha səmərəli təmin olunmasıdır.

Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq, cari ildə keçiriləcək prezident seçkiləri ilə əlaqədar martın 19-dan etibarən seçki marafonunun əsas mərhələlərindən biri olan seçkiqabağı təşviqat mərhələsi başlayır. Qanunvericiliyin tələbinə əsasən seçkiqabağı təşviqat səsvermə gününə 23 gün qalmış başlayır və səsvermənin başlamasına 24 saat qalmış dayandırılır, yəni səsvermə günü və ondan əvvəlki gün saat 8.00-dan başlayaraq hər hansı seçkiqabağı təşviqat aparmaq qadağandır.

Dövlət Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq vətəndaşlar, siyasi partiyalar tərəfindən azad seçkiqabağı təşviqatın aparılması üçün şərait yaradılmasını təmin edir, habelə qeydə alınmış namizədin, namizədi qeydə alınmış siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının seçkiqabağı təşviqat aparması üçün kütləvi informasiya vasitələrindən bərabər istifadə şərtlərini müəyyənləşdirir.

Vətəndaşların, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının qanunun yol verdiyi formalarda və üsullarla seçiciləri seçkilərdə iştirak etməyə və ya etməməyə, qeydə alınmış namizədin, siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun lehinə və ya əleyhinə səs verməyə çağırışlar formasında seçkiqabağı təşviqat aparmaq hüququ vardır.

Seçkiqabağı təşviqat Prezident seçkilərində iştirak etmək üçün qeydə alınmış namizədlər, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalar, siyasi partiyalar blokları və bu subyektlərin adından onların səlahiyyətli nümayəndələri, vəkil edilmiş şəxsləri (onlara verilmiş səlahiyyətləri daxilində) tərəfindən aparıla bilər.

Xarici dövlətlər, xarici hüquqi şəxslər, xarici vətəndaşlar, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, 18 yaşına çatmamış vətəndaşlar, beynəlxalq təşkilatlar və beynəlxalq ictimai hərəkatlar, dövlət hakimiyyəti orqanları və bələdiyyə qurumları, dövlət və bələdiyyə qulluqçuları, hərbi qulluqçular, xeyriyyə təşkilatları, dini birliklər, dini idarə və təşkilatlar, seçki komissiyaları, seçki komissiyalarının həlledici səs hüquqlu üzvləri və digər vəzifəli şəxsləri tərəfindən seçkiqabağı təşviqatın aparılması, seçkiqabağı hər hansı təşviqat materiallarının yayılması qanunla qadağan edilir.

Xarici dövlətlərin, xarici hüquqi şəxslərin, xarici vətəndaşların, vətəndaşlığı olmayan şəxslərin, dövlətin və bələdiyyənin seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan vəziyyətə görə Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxslərinin nizamnamə kapitalında iştirak (mülkiyyət) payı 30 faizdən çox olarsa, həmin hüquqi şəxslər tərəfindən də hər hansı bir seçkiqabağı təşviqatın aparılması yolverilməzdir.

Seçkiqabağı təşviqat kütləvi informasiya vasitələri ilə, kütləvi tədbirlərin keçirilməsi yolu ilə, çap olunmuş audiovizual və digər təşviqat materiallarının buraxılması və yayılması yolu ilə və qanunla qadağan edilməyən digər üsullarla aparılır.

Qeydə alınmış namizəd, siyasi partiya və siyasi partiyalar bloku seçkiqabağı təşviqatın forma və üsullarını müstəqil müəyyənləşdirir.

Kütləvi informasiya vasitələri ilə seçkiqabağı təşviqat açıq müzakirələr, "dəyirmi masalar", mətbuat konfransları, müsahibələr, çıxışlar, siyasi reklamlar, tele və videoverilişlər, videofilmlər formasında və qanunla qadağan edilməyən digər formalarda həyata keçirilir.

Mülkiyyət növünə və yayım imkanlarına görə Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısına, yarısından çoxuna, yaxud azına yayılan ictimai teleradio verilişləri təşkilatlarının, təsisçiləri fiziki və hüquqi şəxslər olan və xüsusi mülkiyyətə əsaslanan teleradio verilişləri təşkilatlarının, təsisçiləri dövlət orqanları, təşkilatları, idarələri olan və ya dövlət büdcəsindən maliyyələşən, Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısına, yarısından çoxuna, yaxud azına yayılan və həftədə azı bir dəfə çıxan dövlət dövrü mətbuat nəşrlərinin və təsisçiləri ayrı-ayrı fiziki və ya hüquqi şəxslər olan özəl dövrü nəşrlərin seçkiqabağı təşviqat prosesində iştirakı nəzərdə tutulur.

İctimai teleradio təşkilatları tərəfindən seçkiqabağı təşviqat üçün ayrılan efir vaxtı və dövlət dövrü mətbuat nəşrləri tərəfindən seçkiqabağı təşviqata dərc üçün ayrılan yer ödənişsiz və ödənişli əsaslarla, özəl teleradio təşkilatları və özəl dövrü nəşrlər tərəfindən isə yalnız ödənişli əsaslarla həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərində seçkiqabağı təşviqata dair ümumi tələblər

Seçkiqabağı təşviqat müddəti başlandıqdan sonra bir həftə müddətində qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları arasında onların verdikləri ərizələr əsasında ictimai teleradio verilişləri təşkilatlarında ayrılmış pulsuz efir vaxtının bölgüsü məqsədilə Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən, dövlət dövrü mətbuat nəşrləri tərəfindən ayrılmış pulsuz dərc yerinin bölgüsü məqsədilə müvafiq dövrü nəşr tərəfindən püşkatma keçirilir.

Püşkatmanın keçirilməsində müvafiq seçki komissiyasının üzvləri, namizədlər, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələri, yaxud vəkil edilmiş şəxsləri, qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada müşahidəçi statusu almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, KİV nümayəndələri və beynəlxalq müşahidəçilər iştirak edə bilərlər.

İctimai teleradio verilişləri təşkilatlarının seçkiqabağı təşviqat üçün ayırdıqları ödənişsiz efir vaxtının ümumi həcmi həftədə 3 saatdan az olmamalıdır.

Təsisçiləri dövlət orqanları, idarələri, təşkilatları olan və ya dövlət büdcəsindən maliyyələşən, Azərbaycan Respublikasının ərazisinin yarısına, yarısından çoxuna yayılan dövrü nəşrlərdən hər birində pulsuz ayrılan nəşr səhifələrinin həcmi seçkiqabağı təşviqat dövründə həftəlik 10 səhifələrinin ümumi həcmindən azı 10 faizini təşkil etməlidir.

İctimai teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşrlər təşviqat aparmaq məqsədilə qeydə alınmış namizədlərə, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalara, siyasi partiyaların bloklarına müqavilə əsasında pullu efir vaxtı və dövrü nəşrlərin redaksiyaları öz səhifələrində ödənişli əsaslarla yer ayırmalıdırlar. Bu zaman ayrılan pullu efir vaxtının ümumi həcmi ayrılan pulsuz efir vaxtının ümumi həcmindən az və həmin həcmdən iki dəfədən artıq ola bilməz, nəşr səhifələrində ödənişli dərc üçün ayrılmış yerin ümumi həcmi isə ayrılan pulsuz nəşr səhifələrinin həcmindən az olmamalıdır.

Teleradio təşkilatlarında və dövrü nəşrlərdə ödənişli əsaslarla aparılan təşviqatın vaxtı seçkiqabağı təşviqat subyektləri arasında onların verdikləri bildiriş əsasında teleradio təşkilatları və dövrü nəşrlərin redaksiyaları tərəfindən keçirilən püşkatma nəticəsində müəyyənləşdirilir.

Seçkiqabağı təşviqat materiallarının efirə verilmə və ya dərc olunma şərtləri bütün namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları üçün eyni olmalıdır.

Püşkatma keçirildikdən sonra efir vaxtı və dövrü nəşrlərdə dərc üçün yer bağlanmış müqavilə əsasında təqdim edilir. Müqavilədə seçkiqabağı təşviqatın forması, efirə çıxma vaxtı və tarixi, dərcəmə tarixi, verilən efir vaxtının müddəti, dərc üçün ayrılan yerin həcmi, ödənişin qaydası və həcmi, aparıcı jurnalistin teleradio verilişləri prosesində iştirak forması və şərtləri nəzərdə tutulmalıdır.

Efir vaxtının haqqı və dövrü nəşr səhifələrində ayrılmış yerin dəyəri yalnız qeydə alınmış namizədlərin xüsusi seçki fondu hesabına ödənilməlidir.

Püşkatma keçirildikdən sonra ayrılmış efir vaxtından və dövrü nəşrlərin səhifələrindəki yerdən imtina edilərsə, bu barədə efirə çıxmağa 2 gün qalmış müvafiq teleradio təşkilatına, dərcəmə gününə isə azı 5 gün qalmış müvafiq dövrü nəşrin redaksiyasına məlumat verilməlidir. Teleradio təşkilatları və dövrü nəşrlərin redaksiyaları sərbəstləşdirilmiş efir vaxtından və yerdən seçkiqabağı təşviqat məqsədləri üçün istifadə edə bilməzlər.

Kütləvi informasiya vasitələrində seçkiqabağı təşviqat aparılarkən təşviqat materiallarının verilməsini malların, xidmətlərin reklamları ilə və ya digər teleradio proqramlarının verilməsi ilə dayandırmaq qadağandır.

Kütləvi tədbirlər yolu ilə seçkiqabağı təşviqat yığıncaqlar, vətəndaşlarla görüşlər, kütləvi müzakirələr, söhbətlər və s. formalarda aparılır.

Dövlət orqanları, bələdiyyə qurumları qeydə alınmış namizədə, siyasi partiyalara, siyasi partiyalar bloklarına vətəndaşlarla görüşlər, açıq müzakirələr təşkil edilməsində və keçirilməsində kömək etməlidirlər.

Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan, seçkiqabağı tədbirlərin keçirilməsi üçün yararlı yer (bina, otaq) seçki komissiyalarının sifarişli ilə seçkiqabağı təşviqat subyektlərinin seçki komissiyaları ilə razılaşdırıldıqları vaxtda seçicilərlə görüşlər üçün istifadəyə mülkiyyətçilər tərəfindən pulsuz verilir. Göstərilən yer qeydə alınmış namizədlərdən birinə, siyasi partiya, siyasi partiyalar blokuna seçkiqabağı təşviqatın aparılması üçün verilməşə, mülkiyyətçi digər namizədə, siyasi partiya, siyasi partiyalar blokuna eyni istifadə şərtləri ilə həmin yeri verməkdən imtina edə bilməz.

Seçicilərlə görüşlər, yığıncaqlar, digər seçkiqabağı kütləvi tədbirlər keçirmək üçün qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, və-

təndaşlara və təşkilatlara məxsus bina və otaqları müqavilə əsasında icarəyə götürmək hüququna malikdirlər.

Dövlətin müvafiq reyestlərinə daxil edilmiş, mədəniyyət obyektləri sayılan bina və avadanlıq təşviqat məqsədləri üçün istifadə edilə bilməz.

Seçki komissiyaları qeydə alınmış namizədlərə, siyasi partiyalara, siyasi partiyaların bloklarına seçkiqabağı kütləvi tədbirlər keçirmək üçün bərabər şərait yaradırlar, müvafiq icra hakimiyyəti orqanları isə həmin kütləvi tədbirlərin keçirilməsində təklükəsizliyi və ictimai asayışı qanunvericiliyə uyğun olaraq təmin edirlər.

Çap, audiovizual və digər seçkiqabağı təşviqat materialları buraxmaq (qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada) hüququndan istifadə etməklə də qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları seçkiqabağı təşviqat apara bilərlər.

Seçkiqabağı çap və audiovizual təşviqat materiallarında bu materialları hazırlayan və hazırlanmasını sifariş edən təşkilatların adı, materialların tirajı və buraxılış tarixi barədə məlumat olmalıdır.

Qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyalar blokları çap olunan seçkiqabağı təşviqat materialları haqqında tam məlumatları və ya onların surətlərini, habelə bu materialları sifariş edən və hazırlayan təşkilatların ünvanları barədə məlumatları müvafiq seçki komissiyasına təqdim etməlidirlər.

Daire seçki komissiyalarının təklifi ilə yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyə qurumları səsvermə gününə azı 30 gün qalmış hər bir seçki məntəqəsinin ərazisində təşviqat materiallarının lövhələrdə yerləşdirilməsi üçün yer müəyyənləşdirilməlidirlər. Həmin yerlər elə olmalıdır ki, seçicilərin gəlməsi üçün əlverişli olsun və orada yerləşdirilən məlumatları oxumaq mümkünləşsin.

Səsvermə üçün ayrılmış otaqlarda və ya onların girişində, dövlətin müvafiq reyestrinə daxil edilmiş tarix və mədəniyyət abidələri sayılan binalarda, qurğularda və otaqlarda seçkiqabağı təşviqat materialları yerləşdirilə bilməz.

Seçkiqabağı təşviqat zamanı təşviqat aparmaq hüququna malik olan subyektlər tərəfindən təşkilati işlərin yerinə yetirilməsi məqsədi istisna olmaqla, seçicilərə pul vəsaiti, maddi sərvət, qiymətli kağızlar, hədiyyələr vermək və onları qeyri-qanuni hərəkətlər yolu ilə öz tərəfinə çəkmək, dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan nəqliyyat vasitələrindən pulsuz istifadə etmək, dövlət orqanlarının və bələdiyyə qu-

rumlarının fəaliyyətini təmin edən rabitə və informasiya vasitələrindən istifadə etmək, xeyriyyə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, seçicilərə mükafat və bəxşiş təklif etmək, onları cəza ilə hədələmək, təzyiq göstərmək və digər qanunazidd üsullarla səsverməyə və ya səsvermədən çəkinməyə sövq etmək, digər qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının təşviqat kampaniyalarına müdaxilə etmək və pozmaq, onların seçkiqabağı təşviqat materiallarının yayılmasına mane olmaq, təşviqat plakatlarını və digər təşviqat materiallarını məhv etmək və korlamaq yolverilməzdir.

Hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsinə, konstitusiyaya quruluşunun zorla dəyişdirilməsinə və dövlətin ərazi bütövlüyünün pozulmasına çağırışlar, vətəndaşların şəxsi və ləyaqətini təhqir edən mülahizələr, sosial, irqi, milli, dini nifrət və düşmənçilik yaradan, əqli mülkiyyət haqqında qanunvericiliyi pozan təşviqatın aparılması qadağandır.

"Reklam haqqında" qanunun tələblərinə uyğun olaraq teleradio verilişləri təşkilatlarında seçkiqabağı təşviqat materiallarının yayımlanması zamanı ayrı-ayrı fiziki şəxslərin, kommersiya və ya qeyri-kommersiya təşkilatlarının sahibkarlıq fəaliyyəti nəticəsində istehsal olunmuş əmtələrin markalarının (modellərinin, artikullarının), kommersiya təşkilatlarının və sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin adlarının göstərilməsi yolverilməzdir.

Seçkiqabağı təşviqat aparmaq üçün şərait yaratmış teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşrlər, eləcə də seçkiqabağı təşviqatın digər subyektləri müqavilə ilə öz üzvlərinə götürükləri öhdəlikləri yerinə yetirməyə borcludurlar.

Efir vaxtından və dövrü nəşrlərdən istifadə zamanı təşviqat prosesinin subyektləri müqavilədə müəyyənləşdirilmiş şərtləri pozduqda teleradio verilişləri təşkilatları efir vaxtının verilməsi və dövrü nəşrlər isə dərc üçün yerin ayrılması haqqında müqavilənin ləğvi barədə məhkəməyə müraciət edə bilərlər.

Seçki Məcəlləsi ilə seçkiqabağı təşviqat üçün müəyyən edilmiş qaydalara teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşrlərin redaksiyalı tərəfindən riayət edilməsinə nəzarəti Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəzdində yaradılmış və əsasən jurnalistlərdən ibarət olan mətbuat qrupu həyata keçirir.

Qabil ORUCOV,
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi
Seçki Komissiyasının üzvü